

Tieteen ja taiteen akateemikot

■ Anto Leikola

Käsiini osui Tieteiden talon jakeluhyllyltä Suomen Akatemian parikymmensivuinen julkaisu ”Tieteen akateemikot” (2010). Siinä esiteltiin asiantuntevasti kaksitoista kotimaista ja yksi ulkomaalainen akateemikko, kerrottiinpa hiukan ”Vanhasta Suomen Akatemiastakin”. Viimeksi mainitun kohdalla kirjoittajan tiedot tuntuivat kovin hatarilta, kun sivulta 18 saattoi lukea: ”Vuosina 1948–1969 akateemikko oli viranhaltija. Vanhan akatemialain mukaan akateemikkoja oli 12 ja valinnasta päätti tuolloin akatemialautakunta. Tässä vaiheessa Suomen Akatemia nimitti myös taiteen akateemikot.”

Ensinnäkin virkanimike ei ollut akateemikko vaan Suomen Akatemian jäsen, vaikka jäseniä käytännössä sanottiin akateemikoiksi. Toiseksi akatemialautakunta vain asetti enintään

kolme ehdokasta, joista Tasavallan Presidentti sitten nimitti yhden. (Muistetaan hyvin kohu vuodelta 1959, jolloin presidentti Kekkonen vaati vapaana olleelle paikalle täydet kolme ehdokasta, jotta hän voisi nimittää virkaan ystävänsä Kustaa Vilkunan, joka sitten kolmannelta ehdokassijalta nimitettiin.) Kolmanneksi Suomen Akatemia ei nimittänyt omia jäseniään edes taiteeseen, vaan taiteen akateemikot esitettiin normaaliin tapaan lautakunnassa, ja nimityksen teki presidentti.

Olisi varmaan ollut mahdollista tarkistaa nämäkin seikat ennen vihkosen painatusta – ja oikolukukin olisi voitu tehdä huolella, niin että Vivica Bandlerista ei olisi tullut Brandleria!

Kirjoittaja on Heklsingin yliopiston oppihistorian professori (emeritus).